

„Kto mediacje stosuje, ten konflikty rozwiązuje”

Rozwiązywanie konfliktów z wykorzystaniem mediacji szczególnie w sytuacji kryzysowej wywołanej pandemią COVID-19 w celu zapewnienia dodatkowej opieki i pomocy, wzmacniającej pozytywny klimat szkoły oraz poczucie bezpieczeństwa

MATERIAŁY DLA UCZNI

(II ETAP EDUKACJI, KLASY IV-VIII SP)

**W ZAKRESIE WSPIERANIA SZKÓŁ I PRZEDSZKOLI
W PROWADZENIU EDUKACJI ZDALNEJ
(FAZA 2)**

zaplanowane w ramach realizacji projektu grantowego

**„Wsparcie placówek doskonalenia nauczycieli i bibliotek pedagogicznych
w realizacji zadań związanych z przygotowaniem i wsparciem nauczycieli w
prowadzeniu kształcenia na odległość”.**

*Projekt ukierunkowany jest na ograniczenie negatywnych skutków wystąpienia pandemii
COVID-19 poprzez zapewnienie prowadzenia edukacji na odległość*

1. SKÓRKA POMARAŃCZY

Krótką historią o dwóch bliźniaczkach, które za wszelką cenę chciały uniknąć konfliktu, str. 3

2. JAK SIĘ POROZUMIEĆ ZE SOBĄ?

Proste ćwiczenie wyjaśniające, dlaczego trudno jest się czasem dogadać z innymi, str. 4

3. KOŁO KONFLIKTU

Rodzaje oraz przyczyny konfliktu stworzone przez amerykańskiego mediatora, str. 5

4. CZY MASZ KONFLIKTOWĄ OSOBOWOŚĆ?

Test mierzący zachowania w trudnych sytuacjach konfliktowych, str. 6

5. JAK ZADAWAĆ DOBRE PYTANIA?

Pytania przydatne podczas rozwiązywania konfliktu z wykorzystaniem mediacji, str. 9

1. SKÓRKA POMARAŃCZY

Krótką historia o dwóch bliźniaczkach, które za wszelką cenę chciały uniknąć konfliktu

W małym domku na skraju miasta mieszkały siostry bliźniaczki. Kochały się bardzo i nie wyobrażały sobie życia bez siebie. Pewnego dnia obie w tej samej chwili weszły do kuchni, bo potrzebowały pomarańczy. Niestety, w domu była tylko jedna pomarańcza. Ponieważ nie lubiły się kłócić, postanowiły sprawiedliwie rozwiązać ten problem. Przekroiły pomarańcze na pół. Ucieszyły się bardzo, że udało im się uniknąć kłótni. Z drugiej strony nie były do końca zadowolone, bo każda dostała tylko połowę tego, czego chciała. Jedna z sióstr wyszła przed dom, usiadła na ławeczce i zaczęła obierać pomarańczę. Kiedy zdjęła już całą skórkę, wyrzuciła ją i zjadła soczysty, słodki miąższ. Druga siostra została w kuchni. Ona również obrała skórkę z pomarańczy. Kiedy już to zrobiła, wyrzuciła miąższ, a skórkę pokroiła i z cukrem zaczęła kandyzować na patelni. Obie siostry za wszelką cenę chciały uniknąć konfliktu. Wybrały zgniły kompromis: żadna z nich do końca nie była usatysfakcjonowana tym, co dostała. Gdyby zapytały się o swoje interesy, swoje potrzeby, obie cieszyłyby się wszystkim, czego potrzebowały.

Źródło:

Sławomir Prusakowski, *Obustronne straty*, „Psychologia w Szkole”, 2-2007.

Przeczytaj tę krótką historię, a następnie pisemnie odpowiedz na kilka pytań rozwojowych.

1. Co czujesz po przeczytaniu historii?
2. Kto zyskał, a kto stracił?
3. Co zostało uzyskane, a co stracone?
4. Jaka mądrość płynie dla Ciebie z tej historii?
5. Co weźmiesz dla siebie?
6. Co zrobisz już dzisiaj z pozyskaną wiedzą?
7. Komu chcesz przesłać tę historię?
8. Co mu to da?
9. Co zyska dzięki tej wiedzy?

2. JAK SIĘ POROZUMIEĆ ZE SOBĄ?

Proste ćwiczenie wyjaśniające, dlaczego trudno jest się czasem dogadać z innymi

Pomyśl o trzech osobach, z którymi jest ci trudno się dogadać – może to być ktoś z rodziny, przyjaciel, kolega, znajomy. Poniżej zapisz ich imiona i cechę, jaka według Ciebie charakteryzuje daną osobę. Przyjrzyj się atrybutom, jakie nadałeś tym osobom, i zastanów się, jakie ich zachowania i słowa kryją się za tymi cechami. Co konkretnie spostrzegasz? Skup się na faktach, doprecyzuj swoją wypowiedź i pamiętaj, żeby wyrazić się jasno i jak najprościej.

Osoba 1	spostrzeżenie	cecha osoby	moja potrzeba
Osoba 2	spostrzeżenie	cecha osoby	moja potrzeba
Osoba 3	spostrzeżenie	cecha osoby	moja potrzeba

uczeń 1	spostrzeżenie	cecha ucznia	moja potrzeba
uczeń 2	spostrzeżenie	cecha ucznia	moja potrzeba
uczeń 3	spostrzeżenie	cecha ucznia	moja potrzeba

Źródło:

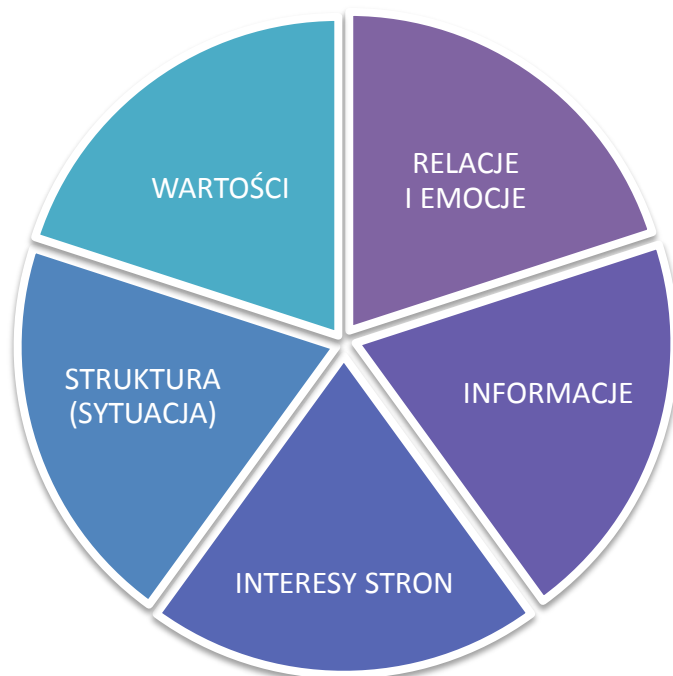
„Coaching” 2013, nr 2 (17), s. 84.

3. KOŁO KONFLIKTU

Rodzaje oraz przyczyny konfliktu stworzone przez amerykańskiego mediatora

Rodzaje oraz przyczyny konfliktu wpisane w koło stworzył amerykański mediator Christopher W. Moore. Na jedną sytuację konfliktową może nałożyć się kilka przyczyn. Wyróżnił on pięć potencjalnych źródeł konfliktu oraz pięć typów konfliktów:

1. konflikt relacji: emocje, stereotypy, percepcja, zachowania, spostrzeżenia, komunikacja,
2. konflikt danych: informacje, interpretacja danych, rozumienie, brak dostępu do informacji, różne procedury zbierania informacji,
3. konflikt interesów: interesy psychologiczne (zaufanie, szacunek, uczciwość), rzeczowe (pieniądze, czas, dobra), proceduralne (przebieg procesów),
4. konflikt strukturalny: kontrola zasobów, rozkład sił, określenie ról, podział kompetencji, ograniczenia czasowe,
5. konflikt wartości: różnica religii, światopogląd, etyka, ideologii, tradycji, wartości związane z tożsamością, zwyczaje, konwenanse.

Podjmij próbę określenia rodzaju oraz przyczyn konfliktu z wykorzystaniem koła konfliktu:

- kolega nie oddaje pożyczonej mu przez Ciebie książki,
- umawiacie się na wyjście do kina, jednak trudno wam ustalić na jaki film.
- macie problem z podziałem zadań we wspólnym projekcie z historii.

4. CZY MASZ KONFLIKTOWĄ OSOBOWOŚĆ?

Test mierzący zachowania w trudnych sytuacjach konfliktowych

Test mierzy ogólną skłonność do podejmowania konfliktowych zachowań w trudnych sytuacjach, w których panuje niezgodność pomiędzy uczestnikami komunikacji, a ich dążenia nie dadzą się jednocześnie zrealizować lub pogodzić. Zachowania w konflikcie mogą być następujące: rywalizacja, współpraca, kompromis, unikanie, dostosowanie (na podstawie badań Blake'a i Muntona, 1964). Zapraszamy do testu i sprawdzenia poziomu swojej konfliktowości. Proponowany test ma charakter psychozabawy. Nie należy interpretować wyniku testu jako diagnozy psychologicznej. W tym celu trzeba skonsultować się ze specjalistą posiadającym stosowne uprawnienia do wykonywania badań i diagnoz autoryzowanymi narzędziami psychologicznymi.

1. Wyobraź sobie, że jedziesz dowolnym środkiem transportu. Nagle zaczyna się sprzeczka pomiędzy dwojgiem pasażerów. Co robisz w takiej sytuacji?

- a) nie wtrącasz się do dyskusji
- b) wtrącasz się do dyskusji i bierzesz w obronę mającego rację
- c) po prostu wtrącasz się do sporu.

2. Czy poddajesz krytyce współrozmówcę, kiedy popełnia błędy?

- a) nie
- b) tak, w zależności od osobistego szacunku dla współrozmówcy
- c) zawsze krytykuję za błędy.

3. Twój nauczyciel przedstawia plan wyjazdu na wycieczkę szkolną. Według ciebie jest on mało efektywny. Czy proponujesz własną wizję?

- a) jeśli inni mnie poprą, to tak
- b) proponuję własną
- c) nie, gdyż zdaję sobie sprawę, że może być to źle przyjęte.

4. Czy lubisz sprzeczać się i kłócić ze swoimi kolegami?

- a) tylko z tymi, którzy się nie obrażają i nie zmieniają naszych zażyłych stosunków
- b) tak, ale tylko w wyjątkowych sytuacjach
- c) sprzeczam się z błahej przyczyny.

5. Ktoś próbuje ominąć kolejkę w sklepie. Co robisz?

- a) bierzesz z niego przykład
- b) prosisz grzecznie o przestrzeganie porządku
- c) otwarcie wypowiadasz swoją krytykę.

6. Rozpatrywany projekt twojego kolegi posiada wiele śmiałych rozwiązań, ale i błędów.

Wiesz, że twoja opinia może być jednak decydująca. Co robisz?

- a) wypowiadasz się na temat pozytywów i negatywów projektu
- b) przedstawiasz tylko same pozytywy projektu
- c) rozpoczynasz od krytyki, argumentując, że błędy w projekcie są niedopuszczalne.

7. Kolega mówi o kryzysie ekonomicznym i braku pieniędzy. Kupuje jednak drogie towary. Co robisz w takiej sytuacji?

- a) jeśli to daje mu zadowolenie, uznajesz to za zasadne
- b) mówisz mu, że te rzeczy są zbędne i za drogie
- c) otwarcie krytykujesz jego zachowanie.

8. Spotykasz uczniów, którzy palą papierosy w niedozwolonym miejscu. Jak reagujesz?

- a) myślisz sobie „Po co mam sobie psuć nastrój i zwracać im uwagę?”
- b) zwracasz im uwagę
- c) gdyby to było u ciebie w domu, na pewno byś się z nimi pokłócił.

9. W sklepie zauważyłeś, że sprzedawca cię oszukał. Co robisz?

- a) prosisz o sprawdzenie towaru z paragonem
- b) zwracam uwagę, że moja należność jest zaniżona
- c) doprowadzasz do skandalu.

10. Przychodzisz do fryzjera. Fryzjer prowadzi długą dyskusję na zapleczu. Ty masz mało czasu. Co robisz w takiej sytuacji?

- a) niecierpliwisz się, ale nie prosisz o pośpiech, gdyż może to negatywnie wpłynąć na to, jaką fryzurę zrobi ci fryzjer
- b) szukasz sposobu, aby poskarżyć się na niego u kierownika
- c) wyładowujesz swoje emocje na praktykantce, która właśnie robi porządki w zakładzie.

11. Posprzeczałeś się ze swoim młodszym bratem. Uznałeś po chwili, że to on miał rację.

Czy przyznajesz się do popełnionego błędu?

- a) trudno powiedzieć
- b) tak, to rozsądny sposób
- c) oczywiście, że nie – jaki będziesz miał w przyszłości autorytet, jeśli ukorzysz się przed młodszym?

Opracowanie rezultatów

Każda odpowiedź punktowana jest według następującej skali:

a – 4 pkt;

b – 2 pkt;

c – 0 pkt

Od 44 do 34 punktów – KONFLIKTOWOŚĆ PONIŻEJ NORMY. Słaba stanowczość.

Starasz się być przyjazny dla swoich kolegów, rodzeństwa, rodziców, ale tylko wtedy, gdy oni sami proszą cię o pomoc, w przeciwnym przypadku zachowujesz się biernie. Często w sytuacji konfliktowej czujesz się zagubiony i nie wiesz, jak udzielić pomocy innym. Dlatego własną postawą i zachowaniem tracisz szacunek u innych.

Od 32 do 16 punktów – KONFLIKTOWOŚĆ W NORMIE. Wchodzisz w konflikt tylko wtedy, jeśli jesteś absolutnie pewien swojej racji i gdy sytuacja wymaga natychmiastowej reakcji. Jeśli konflikt nie zakłóca twoich interesów, starasz się go ominąć.

Poniżej 14 punktów – PODWYŻSZONA KONFLIKTOWOŚĆ. Wchodzisz w konflikt bez powodu i z powodem, przeszkadzasz sobie i otoczeniu. Być może występuje u ciebie kompleks niedoceniania.

Źródło:

„Czy masz konfliktową osobowość?”, Test, PDF, źródło online: <http://szsbobrek.pl/wp-content/uploads/2018/03/Test-Czy-masz-konfliktow%C4%85-osobowo%C5%9B%C4%87.pdf>.

5. JAK ZADAWAĆ DOBRE PYTANIA?

Pytania przydatne podczas rozwiązywania konfliktu z wykorzystaniem mediacji

Wykorzystanie w trudnych sytuacjach oraz w procesie mediacji dobrych pytań zwiększa jej efektywność. Dobre pytania mają wpływ na jakość komunikacji. Zastanów się i powiedz w kilku zdaniach, jak rozumiesz następujące stwierdzenie: *„Zadając pytania, warto pamiętać o kilku zasadach. Przede wszystkim ważne jest nie tylko to, o co się pyta, ale także, jak to się robi”*.

1. ROZPOCZĘCIE LUB OTWARCIE MEDIACJI:

„Czy wyrażacie zgodę na udział w mediacji?”; „Czy zgadzacie się na przestrzeganie reguł zachowania podczas mediacji?”; „Jakie zasady chcecie uwzględnić podczas spotkania?”; „W jaki sposób się do Ciebie zwracać?”; „Czy wszystko, co zostało powiedziane jest zrozumiałe?”.

2. ROZMOWA (DIALOG) STRON:

„Kto z Was chciałby zacząć jako pierwszy?”; „Z czym do nas przychodzisz?”; „Co chcesz osiągnąć dzięki mediacji?”; „Jak doszło do sporu między Wami?”; „Dlaczego tak uważasz?”; „Jakie obawy masz w związku z zaistniałą sytuacją?”; „Co jeszcze chcesz powiedzieć?”.

3. OKREŚLENIE KWESTII DO ROZWIĄZANIA:

„Na czym polega problem?”; „Czego chcesz?”; „Co jest dla Ciebie ważne?”; „Co chcesz zrobić z tym problemem?”; „Jak widzisz możliwość rozwiązania tego sporu?”; „Jakie kroki możesz podjąć, aby...”.

4. GENEROWANIE PROPOZYCJI ROZWIĄZANIA SPORU:

„Jakie rozwiązania proponujesz?”; „Jakie widzisz inne sposoby na rozwiązanie tego problemu?”.

5. OCENA MOŻLIWOŚCI ROZWIĄZANIA SPORU:

„Co o tym sądzisz?”; „Co musiałoby się stać, aby zaakceptować to rozwiązanie?”.

6. ZAWARCIE UGODY:

„Co się stanie po podpisaniu ugody?”; „Co zrobisz, jeśli nie dojdzie do porozumienia?”; „Jak będziecie się czuli po podpisaniu ugody?”; „Czy uznajemy, że porozumienie zostało osiągnięte?”.